

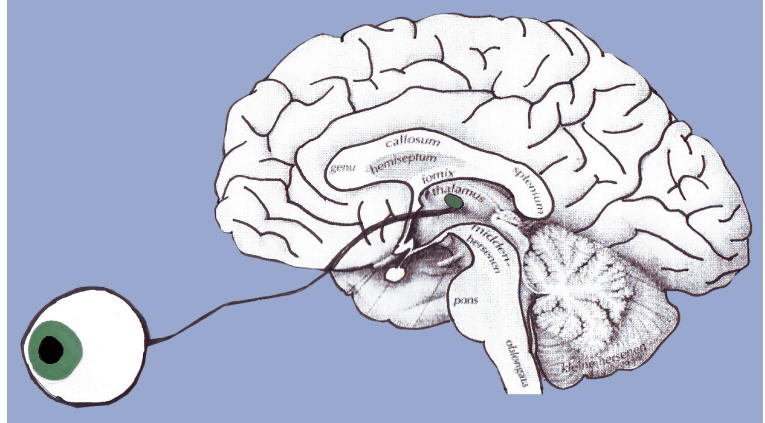
WAARNEMEN | SCHETS |
DE LIJN | PERSPECTIEF
EN RUIMTELIJKHEID |
COMPOSITIE | KLEUR |
MUZIEK EN ABSTRACTIE

Concept: Annelinde de Jong
Tekst: Annelinde de Jong en Kevin Aerts

© Annelinde de Jong, 2012

WAARNEMEN

Check, check en dubbel check. Zo geldt het voor de journalist die zich moet afvragen hoe betrouwbaar zijn bronnen zijn. Voor de kunstenaar die naar de waarneming werkt zou kunnen gelden: kijk, kijk en kijk

opnieuw. Toch zal de kunstenaar nooit iets objectiefs kunnen voortbrengen, ons kijken is altijd subjectief. We bedriegen onszelf in wat we zien en worden bedrogen door wat we verwachten te zien. Toch kunnen we leren om zo ‘natuurgetrouw’ mogelijk waar te nemen, onze waarneming te verbeteren en fijn te stellen.

Je leert:

- ✓ **wat waarneming is**
- ✓ **een waarneming te vertalen naar het platte vlak.**
- ✓ **een ingewikkeld tafereel eenvoudig weer te geven**
- ✓ **met een kijkraam werken**
- ✓ **praktische oefeningen om de waarneming te verbeteren en fijn te stellen**

Materiaal: potlood, pen, grafietstift, houtskool, krijt, inkt, kijkraam, schetsboek

SCHETS

Leer hoe schetsen snel uitdrukking kan geven aan gedachtes, fantasieën, herinneringen of gebeurtenissen. Hoe de schets kan werken als een manier om beter begrip te krijgen van ruimte, compositie en de opbouw van beelden. Maar ook hoe deze helpt oplossingsgericht te zoeken naar de moeilijkheden die een voorstelling met zich kan meebrengen.

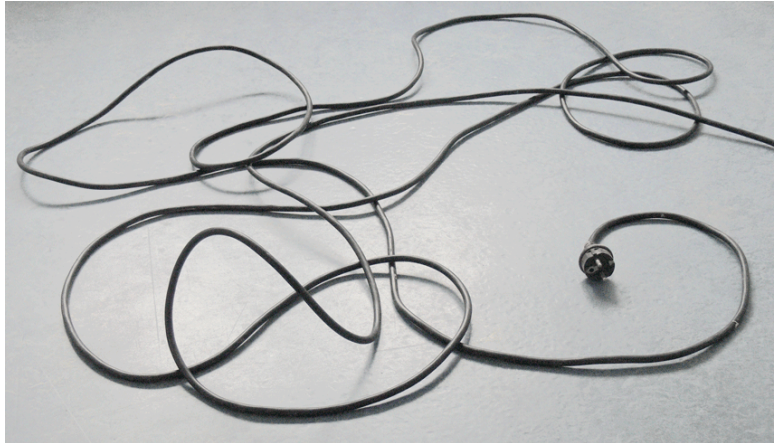
Je leert:

- ✓ **verschillende schetsmaterialen en hun toepassingen**
- ✓ **het verschil tussen een schets en eindwerk herkennen en benoemen**
- ✓ **waarvoor een schets kan dienen**
- ✓ **in korte tijd een tekening maken**
- ✓ **complexe situatie eenvoudig weergeven op papier**
- ✓ **het plezier van een schetsboek bijhouden**

Materiaal: potlood, grafietstaaf, oliepastel, houtskool, krijt, inkt, acrylverf, kijkraam

LIJN

De lijn is alomtegenwoordig in onze dagelijkse beleving. Ze begeleidt ons door het verkeer, de luchthaven en ze is de basis van het schrift en de tekening. Overal waar we kijken zien we lijnen elkaar kruisen en patronen vormen. Maar zien we

echt lijnen of eerder de contour die ontstaat wanneer twee vlakken elkaar raken? Een lijn kan recht of onregelmatig zijn, dik of dun, scherp of uitgeveegd. Ontdek de veelzijdigheid van de lijn en leer de vele toepassingen van de lijn om zo een tekeningen of schilderij meer uitdrukingskracht te geven.

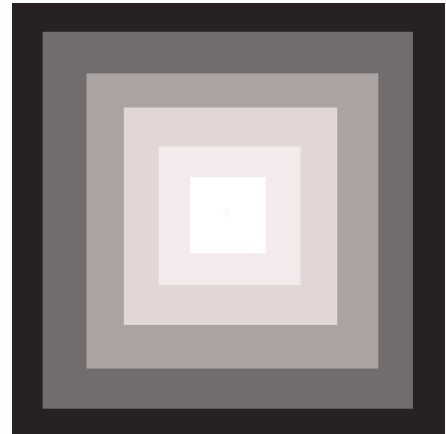
Je leert:

- ✓ **wat een lijn is**
- ✓ **de veelzijdigheid van de lijn**
- ✓ **verschillende soorten lijnvoeringen herkennen en maken**
- ✓ **hoe verschillende materialen verschillende lijnen geven**
- ✓ **een juiste lijnvoering kiezen bij een onderwerp**

Materiaal: draad, potlood, pen, grafietstift, houtskool, krijt, inkt, acrylverf

PERSPECTIEF EN RUIMTELIJKHEID

De meest eenvoudige regel van perspectief toont zich in de typische vakantiekiekjes waarbij mensen de zon in hun handpalmen houden of de toren van Pisa van het omvallen behoeden: wat nabij is toont zich groter dan dat in de verte. Perspectief wordt gebruikt om diepte en een gevoel van ruimtelijkheid te creëren. Leer welke soorten perspectief er bestaan en hoe men ze moet toepassen. Want wie de theoretische basis van het perspectief begrijpt, zal zich met groter gemak in staat voelen de illusie van ruimte in een tekening of schilderij te scheppen. Maar ook zullen we zien dat de illusie van ruimte niet alleen via perspectief bereikt kan worden.

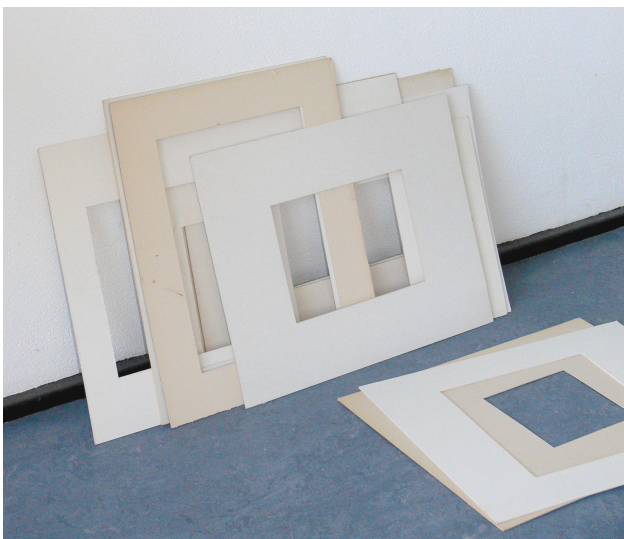
Je leert:

- ✓ **wat perspectief is**
- ✓ **de geschiedenis van het perspectief**
- ✓ **perspectief toe te passen**
- ✓ **verschillende manieren om gevoel van ruimtelijkheid te creëren**
- ✓ **verschillende manieren van ruimtelijkheid te herkennen en benoemen**

Materiaal: potlood, pen, krijt, houtskool, kneedgum, acrylverf, kijkraam

COMPOSITIE

Compositie is het organiseren en ordenen beeldelementen. Eigenlijk net zoals het inrichten van een woonkamer. Dit kan gevoelsmatig, sterk beredeneerd of willekeurig gebeuren. Het kan chaotisch zijn, harmonisch, kil of warm. En wat voor je woonkamer geldt, geldt in zekere mate ook voor je schilderij of tekening: de manier

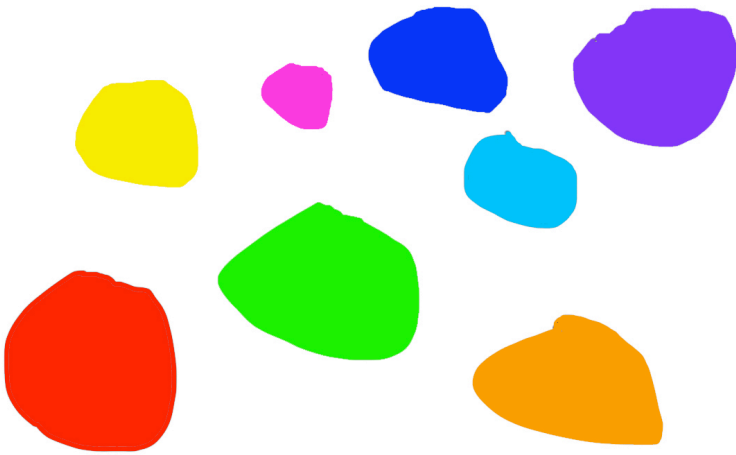
waarop de beeldelementen geordend zijn, bepaald de wijze waarop we het beeld ervaren. Maar wat verstaan we eigenlijk onder een goede compositie? Is een compositie die we als harmonisch ervaren noodzakelijk ook een goede compositie? En wat kunnen we zeggen over de relatie tussen de compositie en het onderwerp?

Je leert:

- ✓ **wat we verstaan onder compositie**
- ✓ **verschillende composities in schilderijen herkennen en benoemen**
- ✓ **belangrijke aandachtspunten bij het maken van een compositie**
- ✓ **verschillende manieren om zelf een geslaagde compositie te maken**

Materiaal: collage, potlood, krijt, houtskool, papier, acrylverf

KLEUR

Rood, geel en blauw: de primaire kleuren. Hiermee meng je elke mogelijke kleur. Voeg er wit aan toe en je bereikt alle mogelijke tonen. Maar kleur is niet absoluut, het waarnemen van kleuren is relatief. Een kleur onder veranderlijk licht wordt anders

waargenomen. Denk maar aan het typisch Hollandse licht, zo herkenbaar in de Nederlandse landschapschilderkunst van de 17de eeuw. Ook wordt een kleur als intenser ervaren wanneer ze geplaatst wordt naast een contrasterende kleur. Hoe gebruik je kleur?

Je leert:

- ✓ **wat kleur is**
- ✓ **herkomst van pigmenten en kleurstoffen**
- ✓ **kleurgebruik in schilderijen herkennen en benoemen**
- ✓ **verschillende kleurcontrasten**
- ✓ **een kleurenpalet kiezen**
- ✓ **kleuren mengen**

Materiaal: acrylverf, aquarelverf, collage, potlood, pastelkrijt, papier inkt

MUZIEK EN ABSTRACTIE

Muziek was voor kunstenaars aan het begin van de 20ste eeuw een grote inspiratiebron. Ze begrepen muziek als iets wat de schilderkunst ver voorbij was in het overbrengen van emoties. Muziek was bevrijd van de voorstelling waar de kunstenaar nog steeds aan gebonden was. Iets wat Kandinsky zich realiseerde toen hij zijn schilderij beter vond ondersteboven. Hij beseftte dat kleur en vorm op zichzelf krachtige expressieve eigenschappen hebben, en zou via die weg uiteindelijk de abstractie bereiken. Ondervind hoe muziek naar kleur en vorm vertaald kan worden en hoeveel bekende schilderijen door muziek zijn beïnvloed. Boogiewoogie!

Je leert:

- ✓ **over de relatie tussen muziek en schilderkunst**
- ✓ **over de expressieve kracht van vorm en kleur**
- ✓ **de beginselen van abstracte kunst**
- ✓ **hoe muziek een inspiratiebron kan zijn bij het schilderen**
- ✓ **de expressieve mogelijkheden van verschillende materialen**

Materiaal: acrylverf, oliepastel, zachte pastel, inkt, papier, houtskool, krijt, gum